

V Bruseli 30. novembra 2022
(OR. en)

10033/1/22
REV 1

AG 63
INST 223

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Konferencia o budúcnosti Európy – návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia obsiahnuté v správe o konečnom výsledku Konferencie o budúcnosti Európy: aktualizované predbežné technické posúdenie

Delegáciám v prílohe zasielame poznámku a dodatok k nej, v ktorých sa uvádza aktualizované predbežné technické posúdenie návrhov a súvisiacich konkrétnych opatrení obsiahnutých v správe o konečnom výsledku Konferencie o budúcnosti Európy¹. Prvé predbežné posúdenie vydané v júni 2022² Generálny sekretariát Rady aktualizoval v novembri 2022 s cieľom zohľadniť politické opatrenia, ktoré inštitúcie EÚ prijali od 9. mája 2022³, keď sa uzavrela Konferencia o budúcnosti Európy.

¹ 8933/22

² 10033/22

³ Pozri najmä body 17 – 27 nižšie.

**Návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia obsiahnuté v správe o
konečnom výsledku Konferencie o budúcnosti Európy:
Aktualizované predbežné technické posúdenie**

Úvod

1. V súlade so spoločným vyhlásením podpísaným v marci 2021 sa 9. mája 2022 predsedníčke Európskeho parlamentu, predsedníctvu Rady Európskej únie a predsedníčke Európskej komisie predložila správa o konečnom výsledku Konferencie o budúcnosti Európy⁴. Súčasťou spoločného vyhlásenia bol záväzok, že uvedené tri inštitúcie, každá v rámci svojich právomocí a v súlade so zmluvami, čo najskôr preskúmajú, ako účinne nadviazať na závery tejto správy.
2. Správa o konečnom výsledku konferencie obsahuje 49 návrhov a viac ako 320 súvisiacich konkrétnych opatrení, ktoré plenárne zasadnutie konferencie predložilo výkonnej rade konferencie. Týkajú sa deviatich tém: Zmena klímy a životné prostredie, Zdravie, Silnejšie hospodárstvo, sociálna spravodlivosť a zamestnanosť, EÚ vo svete, Hodnoty a práva, právny štát, bezpečnosť, Digitálna transformácia, Európska demokracia, Migrácia a Vzdelávanie, kultúra, mládež a šport.
3. Návrhy a s nimi súvisiace konkrétne opatrenia vychádzajú najmä z odporúčaní, ktoré sformulovali občania v rámci európskych a národných panelových diskusií občanov organizovaných v rámci konferencie. Vychádzajú aj z nápadov, ktorými občania prispeli na mnohojazyčnej digitálnej platforme konferencie, a z diskusií, ktoré sa uskutočnili na plenárnom zasadnutí konferencie, ako aj na zasadnutiach jej pracovných skupín. Konkrétne opatrenia súvisiace s návrhmi obsahujú odkaz na ich základ/pôvod, ktorý sa uvádza buď v zátvorkách, alebo prostredníctvom poznámky pod čiarou.

⁴ 6796/21

4. Na poslednom plenárnom zasadnutí konferencie sa zástupcovia zložky Rady, ktorá je súčasťou plenárneho zasadnutia konferencie, nevyjadrili k podstate návrhov, ale namiesto toho vyjadrili podporu a povzbudenie činnosti občanov a vzali na vedomie ich odporúčania. Rada sa vyjadrila, že po 9. máji 2022 má v úmysle rozhodnúť o tom, ako nadviazať na výsledky konferencie v rámci svojich právomocí a v súlade so zmluvami.

5. V tabuľke v dodatku 1 sa uvádza **aktualizované predbežné technické posúdenie návrhov a súvisiacich konkrétnych opatrení, ktoré sú uvedené v správe o konečnom výsledku konferencie**, s cieľom zohľadniť vývoj vo vykonávaní návrhov konferencie a súvisiacich konkrétnych opatrení do novembra 2022. Tabuľka má tri stĺpce, v ktorých sa uvádza: i) zoznam všetkých návrhov a konkrétnych opatrení, ktoré s nimi súvisia, ii) prehľad o tom, do akej miery inštitúcie EÚ už pracujú na uvedených opatreniach (t. j. čo sa robí?) a iii) vysvetlenie, ako by sa uvedené opatrenia mohli zrealizovať (ak vôbec) a na akom právnom základe (t. j. posúdenie uskutočniteľnosti). Ak by si opatrenie vyžadovalo zmeny zmlúv, aby sa mohlo vykonať, je to v treťom stĺpci iii) označené sivou farbou. Ak by si len časť opatrenia vyžadovala zmeny zmlúv, príslušná časť je označená sivou farbou aj v prvom stĺpci i). Napokon je potrebné poznamenať, že niektoré opatrenia sú formulované všeobecne, čo sťažuje posúdenie, najmä pokiaľ ide o možný právny základ v súčasných zmluvách.

Všeobecný prehľad aktualizovaného predbežného technického posúdenia

A. Návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia, na ktoré sa vzťahujú existujúce a prebiehajúce iniciatívy EÚ

6. Jedným z hlavných zistení tohto aktualizovaného predbežného posúdenia je, že **značným počtom návrhov a súvisiacich opatrení sa už inštitúcie EÚ zaoberajú alebo sa nimi už zaoberali**. Podrobnosti týchto zistení sa uvádzajú v druhom stĺpci tabuľky v dodatku 1 („čo sa robí?“).

Týka sa to najmä tých tém konferencie, ktoré súvisia s oblasťami politiky, v ktorých sa už právne predpisy EÚ prijali alebo o nich spoluzákonodarcovia rokujú, a zdá sa, že tieto právne predpisy sú v súlade s návrhmi a súvisiacimi opatreniami (alebo s ich časťou). Dobrými príkladmi sú témy Digitálna transformácia, Zmena klímy a životné prostredie a Zdravie.

7. Pokiaľ ide o tému Digitálna transformácia, ktorá je v posledných rokoch jednou z hlavných priorit EÚ, mnohé návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia sú už obsiahnuté v DSA, DMA, AIA, nariadení o NPE 2, nariadení o eID, smernici NIS 2⁵, ako aj v iniciatívach, ktoré sú súčasťou Európskej dátovej stratégie.

Podobne aj mnohé otázky zahrnuté v konkrétnych opatreniach v rámci témy Zmena klímy a životné prostredie sú už súčasťou SPP na roky 2023 – 2027, ako aj iniciatív zameraných na dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody, ako napríklad revízia právnych predpisov v oblasti klímy, energetiky a dopravy v rámci balíka Fit for 55.

Pokiaľ ide o tému Zdravie, mnohé požiadavky vyjadrené v navrhovaných opatreniach sú zároveň predmetom viacerých existujúcich a prebiehajúcich iniciatív EÚ zameraných na lepšiu ochranu zdravia občanov a lepšiu reakciu na krízy ohrozujúce zdravie.

8. Okrem toho sa zdá, že aj niektoré aktuálne prierezové iniciatívy EÚ by mohli zahŕňať niekoľko návrhov a súvisiacich opatrení v rámci viacerých tém. Je to tak napríklad v prípade Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo vzťahu k návrhom v rámci témy Silnejšie hospodárstvo, Hodnoty a práva, právny štát, bezpečnosť, ako aj témy Vzdelávanie, kultúra, mládež a šport, ktoré sa týkajú verejných investícií a kvality života.

B. Návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia, ktorými by sa inštitúcie EÚ mohli ďalej zaoberať

9. V predbežnom technickom posúdení sa takisto zdôrazňuje, že v **prípadoch, v ktorých by sa inštitúcie EÚ mohli ďalej zaoberať návrhmi a súvisiacimi konkrétnymi opatreniami, by sa to vo veľkej miere mohlo uskutočniť v súčasnom zmluvnom rámci**. Podrobnosti sa uvádzajú v poslednom stĺpci tabuľky v dodatku 1 („ako by návrh/opatrenie bolo možné zrealizovať?“).

⁵ Akt o digitálnych službách (DSA), akt o digitálnych trhoch (DMA), nariadenie o umelej inteligencii (AIA), nariadenie o Nástroji na prepájanie Európy 2 (CEF 2), nariadenie o elektronickej identifikácii, autentifikácii a dôveryhodných službách (eID), smernica o sieťovej a informačnej bezpečnosti 2 (NIS 2).

10. Po prvé, mnohé návrhy a súvisiace opatrenia by sa mohli realizovať prostredníctvom zmeny existujúceho legislatívneho rámca EÚ s cieľom posilniť niektoré jeho ustanovenia. Ide napríklad o konkrétne opatrenia týkajúce sa ochrany údajov a dobrých životných podmienok zvierat.

11. Po druhé, pri iných návrhoch a súvisiacich opatreniach by bolo v prípade potreby možné využiť viacero prostriedkov, nástrojov, programov a štruktúr, ktoré už na úrovni EÚ existujú.

Napríklad proces európskeho semestra poskytuje možnosť ďalšej koordinácie hospodárskej politiky zo strany členských štátov, a teda by sa prostredníctvom neho mohla pozornosť venovať veľkému počtu opatrení navrhovaných v rámci témy Silnejšie hospodárstvo, sociálna spravodlivosť a zamestnanosť. Pokiaľ ide o tému Hodnoty a práva, právny štát, bezpečnosť, niektoré opatrenia zamerané na to, aby boli hodnoty EÚ pre občanov hmatateľnejšie, by sa mohli riešiť cez posilnenie niektorých programov financovania z prostriedkov EÚ. Zintenzívnením komunikačného úsilia a ďalším vykonávaním komunikačných stratégií inštitúcií EÚ by sa zase mohli zohľadniť viaceré opatrenia navrhované v rámci tém Európska demokracia a Vzdelávanie, kultúra, mládež a šport.

12. Po tretie, mnohé návrhy by sa mohli realizovať prostredníctvom nových právnych predpisov EÚ založených na súčasnom zmluvnom rámci. Napríklad v rámci témy Hodnoty a práva má zákonodarca EÚ možnosť chrániť tieto hodnoty a práva v kontexte vykonávania politik Únie, ako je posilnenie vnútorného trhu. Podobne by sa iniciatívami balíka predpisov o obehovom hospodárstve II mohli zohľadniť viaceré opatrenia z tém Silnejšie hospodárstvo a Zmena klímy a životné prostredie.

13. Zatiaľ čo niektoré návrhy a súvisiace opatrenia sa týkajú konkrétnych otázok, iné sú všeobecnejšie a niekedy majú charakter ambícií. Ich vykonávanie by preto umožnilo rôzne možné typy iniciatív so širokou škálou výberu.

14. Je potrebné tiež pripomenúť, že pokiaľ ide o návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia patriace do oblastí, na ktoré sa vzťahujú spoločné právomoci, na EÚ už bola zmluvami prostredníctvom príslušných právnych základov v dotknutých oblastiach prenesená príslušná právomoc, ale kým sa EÚ nerozhodne vykonávať svoju právomoc v danej oblasti v súlade s takýmito právnymi základmi, ostáva zachovaná právomoc členských štátov konať v tejto oblasti. Je teda výlučne na EÚ, aby sa rozhodla, či a v akom rozsahu bude vykonávať tieto právomoci, pričom využitie tejto právomoci sa riadi zásadami subsidiarity a proporcionality.

Pokiaľ ide o návrhy a súvisiace opatrenia v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú podporné právomoci EÚ, väčšina z týchto návrhov si osobitne nevyžaduje harmonizáciu na úrovni EÚ, a preto by sa mohli vykonávať na základe súčasných zmlúv, a to prostredníctvom opatrení EÚ na podporu, koordináciu alebo doplnenie činností členských štátov vrátane programov EÚ. Týka sa to napríklad väčšiny opatrení navrhovaných v oblasti vzdelávania (napr. zlepšenie vzdelávania a odbornej prípravy vo viacerých oblastiach, ako je mediálna a digitálna gramotnosť, podpora digitalizácie vzdelávania atď.).

15. Napokon, niektoré návrhy a súvisiace opatrenia by sa mohli riešiť prostredníctvom flexibility, ktorú poskytuje súčasný zmluvný rámec, ako sú ustanovenia zmluvy, v ktorých sa stanovujú všeobecné alebo osobitné „premost'ovacie doložky“, ktoré Európskej rade alebo Rade umožňujú prejsť od jednomyselného hlasovania k hlasovaniu kvalifikovanou väčšinou alebo k riadnemu legislatívnemu postupu, alebo osobitné doložky o zjednodušenej revízii, ktoré Európskej rade alebo Rade umožňujú rozšíriť rozsah pôsobnosti určitých právnych základov alebo ustanovení zmluvy, ako je napríklad posilnená spolupráca, ktoré umožňujú členským štátom, ktoré si to želajú, v danej oblasti pokročiť.

C. Návrhy a súvisiace konkrétne opatrenia, ktorých úplná realizácia by si mohla vyžadovať zmenu zmluvy

16. Z predbežného posúdenia vyplýva aj to, že **zmenu zmluvy by si mohla vyžadovať úplná realizácia len veľmi obmedzeného počtu konkrétnych opatrení**. Tieto opatrenia sa týkajú:

1. umožnenia toho, aby sa určité otázky stali povinnou súčasťou učebných osnov v celej EÚ;⁶
2. zahrnutie zdravia, zdravotnej starostlivosti, ako aj vzdelávania do spoločných právomocí EÚ;⁷
3. Povinná harmonizácia noriem zdravotnej starostlivosti na úrovni EÚ;⁸
4. Uloženie povinnosti členským štátom zaviesť na vnútroštátnej úrovni právo na manželstvo a osvojenie, napríklad pre páry rovnakého pohlavia;⁹
5. Povinné zabezpečenie zriaďovania cenovo dostupných materských škôl a bezplatnej starostlivosti o deti v celej EÚ;¹⁰
6. Aby sa Deň Európy (9. máj) stal ďalším povinným štátnym sviatkom v celej EÚ¹¹.
7. Zavedenie možnosti celoúnijných referend, ktoré by inicioval Európsky parlament;¹²
8. Zmena článku 7 ZEÚ;¹³
9. Prechod od jednomyselného hlasovania k hlasovaniu kvalifikovanou väčšinou v Európskej rade;¹⁴
10. Prechod od jednomyselného hlasovania k hlasovaniu kvalifikovanou väčšinou v Rade v situáciách, na ktoré sa nevzťahujú premost'ovacie doložky, napríklad v prípade rozhodnutí s vojenskými dôsledkami a v otázkach obrany;¹⁵

⁶ Pozri opatrenie 6.6, opatrenie 27.4, opatrenie 32.1, opatrenie 32.2, opatrenie 37.1 opatrenie 46.1 a opatrenie 48.2.

⁷ Pozri opatrenie 8.3, opatrenie 10.3 a opatrenie 46.1.

⁸ Pozri opatrenie 10.1, opatrenie 14.4 a opatrenie 15.8.

⁹ Pozri opatrenie 15.5.

¹⁰ Pozri opatrenie 29.5.

¹¹ Pozri opatrenie 37.6 a opatrenie 48.3.

¹² Pozri opatrenie 38.2.

¹³ Pozri opatrenie 25.4.

¹⁴ Pozri opatrenie 39.1.

¹⁵ Pozri opatrenie 21.1 a opatrenie 39.1.

11. Prenos právomocí na vysokého predstaviteľa v oblasti zastupovania Únie navonok, ktoré v súčasnosti vykonáva Komisia (článok 17 ods. 1 ZEÚ) alebo predseda Európskej rady (článok 15 ods. 6 ZEÚ), alebo zmena úlohy a právomocí vysokého predstaviteľa¹⁶;
12. Priama voľba predsedu Komisie občanmi¹⁷;
13. Udelenie práva legislatívnej iniciatívy Európskemu parlamentu¹⁸;
14. Udelenie právomoci Európskemu parlamentu samostatne prijímať rozpočet EÚ a/alebo rozhodovať o vlastných zdrojoch¹⁹;
15. Zmena názvov inštitúcií EÚ²⁰;
16. Udelenie práva legislatívnej iniciatívy na úrovni EÚ národným parlamentom²¹;
17. Udelenie práva legislatívnej iniciatívy na úrovni EÚ regionálnym parlamentom a/alebo priameho formálneho práva, pokiaľ ide o posudzovanie subsidiarity podľa protokolu č. 2²².
18. Zmena alebo rozšírenie právomocí Hospodárskeho a sociálneho výboru a/alebo Výboru regiónov²³.

¹⁶ Pozri opatrenie 21.3.

¹⁷ Pozri opatrenie 38.4.

¹⁸ Pozri opatrenie 38.4.

¹⁹ Pozri opatrenie 38.4. Treba uviesť, že občania vyjadrili rozdielne názory na toto opatrenie.

²⁰ Pozri opatrenie 39.3.

²¹ Pozri opatrenie 40.2.

²² Pozri opatrenie 40.2.

²³ Pozri opatrenie 39.6 a opatrenie 40.3.

Všeobecný prehľad opatrení prijatých na vykonanie návrhov správy o konečnom výsledku konferencie

17. **Od predloženia správy o konečnom výsledku Konferencie o budúcnosti Európy 9. mája 2022 Rada sústredene pracuje na vykonávaní návrhov a súvisiacich konkrétnych opatrení, ktoré obsahuje.** Ako sa uvádza v spoločnom vyhlásení, ktorým sa v marci 2021 zriadila konferencia, predsedovia, resp. predsedníčky Európskeho parlamentu, Rady EÚ a Európskej komisie sa zaviazali urýchlene preskúmať, ako účinne nadviazať na túto správu, a to v rámci svojich právomocí a v súlade so zmluvami.

18. V rámci svojho pevného záväzku zabezpečiť čo najlepšie nadviazanie na konferenciu sa Rada (všeobecné záležitosti) na každom zo svojich zasadnutí v roku 2022 každý mesiac vrátila k téme nadviazania na konferenciu. Podobne na zasadnutí 23. – 24. júna Európska rada potvrdila, že účinné nadviazanie na výsledky konferencie majú zabezpečiť inštitúcie v rámci svojich právomocí a v súlade so zmluvami. Počas neformálneho zasadnutia ministrov pre záležitosti EÚ v júli 2022 sa rokovalo aj o vykonávaní výsledkov konferencie.

19. Nadväzujúca práca Rady vychádzala najmä z predbežného technického posúdenia návrhov konferencie a súvisiacich konkrétnych opatrení, ktoré vykonal Generálny sekretariát Rady. Podľa tohto predbežného posúdenia sa značný počet návrhov a konkrétnych opatrení v súčasnosti rieši alebo sa nimi už zaoberajú inštitúcie EÚ. V posúdení sa takisto uvádza, že v prípadoch, v ktorých by sa inštitúcie EÚ mohli ďalej zaoberať návrhmi a súvisiacimi konkrétnymi opatreniami, by sa to v ich veľkej väčšine (takmer 95 %) mohlo uskutočniť v súčasnom zmluvnom rámci (pozri bod 16 vyššie). V nadväznosti na toto predbežné technické posúdenie dotazník, ktorý iniciovalo české predsedníctvo, umožnil zozbierať názory delegácií na niektoré kľúčové otázky súvisiace s nadviazaním na výsledok konferencie.

20. Na tomto základe sa Rada na svojom zasadnutí 21. júna 2022 dohodla, že uprednostní vykonávanie tejto prevažnej väčšiny návrhov, ktoré možno vykonať v súčasnom zmluvnom rámci, **s cieľom poskytnúť odpovede na obavy občanov v relatívne krátkom časovom rámci a prostredníctvom konkrétnej politiky pozitívne ovplyvniť ich každodenný život.**

21. Ako vyplýva z aktualizovanej tabuľky v dodatku k tejto poznámke, Rada bola obzvlášť aktívna v oblastiach ako „silnejšie hospodárstvo, sociálna spravodlivosť a zamestnanosť“ (napr. v októbri 2022 prijala smernicu o primeraných minimálnych mzdách v EÚ), „zmena klímy a životné prostredie“ (napr. dosiahnutie dohody s Európskym parlamentom v októbri o prísnejších emisných normách CO2 pre osobné automobily a dodávky s cieľom urýchliť prechod na mobilitu s nulovými emisiami) alebo „zdravie“ (napr. v októbri prijala dve nariadenia na zlepšenie schopnosti EÚ reagovať na budúce pandémie a iné cezhraničné zdravotné krízy), čo prinieslo konkrétne riešenia niektorých najzávažnejších problémov, na ktoré občania poukázali vo svojich návrhoch. Rada sa tiež usilovala rýchlo a účinne riešiť návrhy, ktoré boli obzvlášť dôležité v kontexte krízy spôsobenej útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine, napríklad v oblasti energetiky (napr. prijatím nariadenia o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne v auguste 2022 a nariadenia o núdzovom zásahu v záujme riešenia vysokých cien energie v októbri), alebo presadzovaním schopnosti EÚ prijímať reštriktívne opatrenia v bezprecedentnom rozsahu.

22. Vzhľadom na to, že veľký počet opatrení vyplývajúcich z konferencie si môže vyžadovať, aby sa inštitúcie EÚ ďalej zaoberali návrhom Európskej komisie, Rada mimoriadne pozorne sledovala prácu Komisie nadväzujúcu na konferenciu po 9. máji 2022. Rada uvítala najmä záväzok Komisie predkladať návrhy súvisiace s konferenciou, ktorý bol potvrdený v správe predsedníčky Von der Leyenovej o stave Únie zo 14. septembra 2022, ako aj v pracovnom programe Komisie na rok 2023 (ktorý obsahuje mnoho iniciatív s cieľom nadviazať na návrhy konferencie, ako je ohlásená iniciatíva v oblasti duševného zdravia). Rada tiež pozorne sledovala plány Komisie rozšíriť zapojenie občanov do rozhodovacieho procesu EÚ.

23. Okrem toho **Rada** v rámci svojho záväzku zabezpečiť čo najlepšie nadviazanie na konferenciu **určila a začala skúmať tie návrhy konferencie a súvisiace konkrétne opatrenia, pri ktorých môže konať samostatne, napr. bez návrhu alebo odporúčania inej inštitúcie alebo orgánu Únie** (najmä Komisie alebo vysokého predstaviteľa pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku)²⁴. Týkajú sa najmä koordinácie politiky členských štátov na úrovni EÚ v mnohých oblastiach, zahraničnej politiky alebo komunikácie.

²⁴ Opatrenia v rámci európskeho semestra, v súvislosti s ktorými Rada koná na základe odporúčania Komisie, teda neboli zahrnuté do daného dokumentu. Pozri dokument 12279/22.

24. Rada v nadväznosti na viaceré návrhy konferencie tiež iniciovala rokovania o možnom využívaní premostovacích doložiek, ktoré v rámci zmlúv umožňujú prechod od jednomyseľného hlasovania v Rade k hlasovaniu kvalifikovanou väčšinou vo viacerých oblastiach. Na tejto otázke sa pracuje.

25. Napokon, pokiaľ ide o **veľmi obmedzený počet konkrétnych opatrení konferencie, ktorých úplné vykonávanie by si vyžadovalo zmenu zmluvy**, Rada vzala na vedomie uznesenie Európskeho parlamentu z 9. júna 2022, ktorým sa Výbor Európskeho parlamentu pre ústavné veci poveril pripraviť návrhy na zmenu zmlúv týkajúce sa návrhov konferencie, ktoré si to vyžadujú, a predložiť Rade dva konkrétne návrhy na zmenu zmlúv podľa článku 48 ods. 2 ZEÚ.

26. **Všetka práca, ktorú Európsky parlament, Rada a Komisia vykonávajú v nadväznosti na Konferenciu o budúcnosti Európy od 9. mája 2022, bude predstavená európskym občanom v rámci osobitného podujatia zameraného na spätnú väzbu, ktoré sa uskutoční 2. decembra 2022.**

27. Toto podujatie zamerané na spätnú väzbu, ktoré spoločne organizujú Európsky parlament, Rada EÚ a Európska komisia, umožní týmto trom inštitúciám informovať občanov v súlade so spoločným vyhlásením podpísaným v marci 2021 o opatreniach, ktoré prijali s cieľom účinne nadviazať na výsledky Konferencie o budúcnosti Európy, pričom každá z týchto inštitúcií bude konať v rámci svojich právomocí a v súlade so zmluvami.